

ANGYAL LÁSZLÓ

„EZERNYOLCSÁZNEGYVENNYOLC, TE CSILLAGI!”

Történelmünk talán legjelesebb eseményének, az 1848/1849-es történéseknek a 174. fordulójára lehetőséget kínál arra, hogy a múltba merengve jobban megértsük önmagunkat, hibákkal, tévelygéseinkkel megtépázott jelenkorunkat.

Ugyanis 1848–1849 története sok igaz, de sok hamis elemből is felépül. Mítosz is egyben tehát ez az eseménysor, hiszen regényes történelmiségből fakadóan tettük magunkévá a Nemzeti Múzeum lépcsőjén a Nemzeti dalt szavaló Petőfi mítoszt, aki az események súlya alatt a remekmű eredeti példányát véletlenül otthon felejtette, de akiről immáron több, mint másfél évszázada azt is kérdezzük, hogy hová tűnt a segesvári csata után. Rendszerűen jött az iskolai tananyag dogmatikus válasza: a csatából Petőfit Oroszországba hurcolták a hazatérő cári csapatok. Az is a folklór részeként tűnik fel előttünk, a regényes történelem része, hogy a szabadságharc eltiprása után ál-Petőfik járták az országot, hogy pénzt csaljanak ki az emberekből. A legtöbb legendával felvértezett költőnkkel esett meg az a hálátlan dolognak tetsző, mesészerű történet is a szabadságharc küszöbén, hogy a rimaszombati Huszth-házban „a puszta földön kellett hálnia”, ugyanis miután köpenyét a padlóra terítette ott tartózkodása egyik estéjén, a ház előszobájában kellett nyugovóra térnie, lévén a város szállói megteltek a követválasztás idején. De így lett a szabadságharc hadvezéréből, Görgeyből is áruló, mivel a nagy nemzeti traumákhoz általában árulókat is rendel az utókor, a kollektív emlékezet. Ezekből a csillagó negyvennyolcas és

negyvenkilences legendákból tudjuk azt is, hogy a magyar ember azért nem koccint sörrel, mert Haynau császári fővezér és az osztrák előjárók 1849. október 6-án sörrel koccintottak azt követően, hogy a magyar Golgotának számító Aradon kivégezték a szabadságharc tizenhárom vezetőjét. A magyarok ekkor szigorúan megfogadták: 150 évig nem koccintanak sörrel. Az időszámítást szemlélve feltehetjük a kérdést: a fogadalom már lejárt volna azóta? Sok jó magyar a koccintás után – 150 (174?) év ide vagy oda – még ma is az asztalhoz csapja a korsója vagy pohara fenekét. De 1848 fényes mítoszából tudjuk azt is, hogy Gömör szívében, Rimaszombatban „adták el a nemzet szabadságát”, mivel 1849 júliusában egy ideig Batyiban volt Görgey Artúr főhadiszállása.

A történelemből, múltunk jeles eseményeiből, a nemzeti ünnepeinkből tehát tévhiteket, dogmákat, tanulságokat, igazságokat és valóságtartalmakat vonhatunk le. Továbbá közismert a történelem ismereteinek hatása a kollektív tudatra, amelyhez az az igény is kapcsolódik, hogyan vonjuk be diákjainkat, fiataljainkat a szabadságharc értékeinek átvételébe. Hogy milyen módon alakítja az oktató-nevelő munkánk a nemzeti tudatot, arra csak a valós történelmi tények adnak választ, mert ugyan a mítoszok, a babonák kíváncsivá tesznek bennünket, de a ma embere, a ma iskolájának a diákja inkább a tényekre kíváncsi. Arra, hogy mi igaz ezekből a legendákból, mítoszokból, mi igaz negyvennyolc regényes történelméből. Ezen igény különösen felértékelődik a jelenkorunkban, a megmérgezett köz-

beszédünkben is, amikor az emberre zúduló információáradatban álhírek bolygatják meg a valós tényeket, s mivel kognitív kapacitásunk véges, nem tudunk minden információt alaposan, kritikusan feldolgozni és átgondolni, ezért eltévelygünk, a tévhitek, álhírek foglyai leszünk. Miért hiszünk azonban ezeknek az álhíreknek? Tömören kimondva azért, mert izgalmasak és egyszerű magyarázatot adnak összetett dolgokra is. A történelem is arra tanítja azonban a diákokat, hogyan állt helyt 1848 polgára, március idusának forradalmára, regényes történelme viszont felszínes, egyszerű. 1848 történelmét is kritikus szemlélettel olvassuk tehát, mérlegelve az igazságait, ne a tévhiteiből, a hamisságai-ból csillapítsuk a tudásszomjunkat, hanem tájékozódjunk a megbízható forrásaiból. Ne higgyünk el mindent, gondoljuk át a hallottak, az olvasottak tartalmát. A jeles ünnepkör ismerete ezáltal akár tanulságokkal is szolgálhat a ma iskolájában és emberének életében, ha megbeszéléssel, vitával, problémakereséssel és kritikus gondolkodással magunkévá tesszük azt. A jelenkor diákjai így könnyebben átélik a távolinak tűnő negyvennyolcas események történetét, s a bennük foglaltakkal könnyebben is azonosulhatnak. Az ünnepet, az emlékeztést megtermékenyítve aztán jöhetnek a pedagógiai szempontból jelentős ünnepek, műsorok, megemlékezések, helytörténeti séták, koszorúzások, emlékművek előtti főhajtások, a 48-as emlékhelyek felkeresése. Isten éltesen, „ezernyolcsáznegyvennyolc, te csillag!”